

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО У СПЕКТРІ НАУКОВОГО ОСМИСЛЕННЯ

Ігнатенко М. М. Село на нашій Україні: новітні політичні стереотипи і соціально-економічні детермінанти змін 1991–2008 рр. / М. М. Ігнатенко, Кримський гуманітарний ун-т. – Ялта : Обл. вид., 2009.

Вийшла друком у курортному місті Ялта і з'явилася на полицях книжкових магазинів монографія кандидата історичних наук Марини Ігнатенко з проблем історії життєдіяльності українського села в складних рокоплинах надто неординарних 18 років часовідліку незалежної України. Посилуючим рефреном науковості праці звучить термінологічний компонент складової частини її назви: «Новітні політичні стереотипи і соціально-економічні детермінанти змін 1991–2008 рр.». Монографія є фактично першою працею виконаною в індивідуальному порядку осібним науковцем, загальним обсягом 45,3 друкованих аркушів, значним по нинішніх мірках накладом 500 примірників. Наукове узагальнення має шість розділів, складовими частинами яких є 24 параграфи. Зокрема, третій розділ має п'ять, четвертий – шість, шостий – чотири, а решта розділів – по три параграфи.

За тематичною спрямованістю в монографії висвітлюються виправдано означені проблеми, що визначають критерієносні основи життєдіяльності українського села в роки незалежності. Вони стосуються політики відносно села вищих органів державної влади, стану аграрної науки, організаційних форм матеріального виробництва, проблем економіки в процесі ринкових відносин, у тому числі світового продовольчого ринку, соціальної сфери.

У праці справедливо відзначається вістрьове міркування про те, що розвиток села визначальною мірою залежить від того, настільки сприяючою стосовно нього є політика самої держави, лінії президентів, інших вищих інституцій влади. Адже життєоснови суспільства залежать визначальною мірою саме від села, воно за даними офіційної статистики забезпечує населення основами основ життєдіяльності – продуктами харчування, сировиною для тканин для пошиття одяжі, шкірсировини для взуття, пального для тракторів,

тощо.

У монографії справедливо відзначається існуючий дисбаланс у видатках населення: на продукти харчування витрачається майже 80% сукупного доходу сім'ї, в той час як в країнах Європи – 15%, Польщі – 30%, а в США – 10%. Відповідно до існуючих міжнародних норм, країни де більше половини доходу витрачається на продукти харчування віднесені до числа «бідних». Виробництво м'яса, як вказується в праці, протягом 1990–2005 рр. зменшилося в шість разів, а його споживання скоротилось на 42%, молока на 40%, яєць – 19%. Відповідно з даними Українського НДІ харчування Україна відставала по споживанню м'яса і м'ясопродуктів від розвинутих країн світу більше, ніж утричі.

В Україні здійснюються надто істотні зміни в організаційних формах господарювання, більшість колективних господарств припинили існування, радгоспи – тим паче. Утворюються фермерські господарства, більшість власників землі здають її в оренду різним орендаторам, багато земель тривалий час не використовуються взагалі. Інвестиційні процеси не мали своєї усталеності, економіка господарювання була далекою від стабільності, що позначалося на економічно-господарських процесах загалом. Дослідниця мотивовано відзначає, що до села потяглися й іноземні інвестиції, все ширше застосовуються нові технології, вирощення ефективних нових сортів зернових, овочевих культур, фруктових.

Важливим моментом змісту монографії є застосування автором різних форм подачі емпіричного матеріалу. Зокрема, вдало і раціонально застосовано таблиці, вони відображають і доповнюють текст такими сюжетними компонентами як споживання населенням продуктів харчування, землекористування фермерськими господарствами, енергетичні потужності сільського господарства, характеристики збиральної техніки, рентабельність господарювання, розвитку тваринництва, експорту зерна, мережа навчальних закладів і тому інше.

З праведним занепокоєнням в книзі ведеться мова про соціальні

проблеми села, сільський побут, культурно-освітня сфера перебуває в стані спраглості. Підупала на селі справа охорони здоров'я, зв'язку, торгівлі, що мусить приковувати до сільської бутності посилену увагу держави, всіх тих хто покликаний це здійснювати в силу посадовості, громадянського покликання. Слід сподіватися, що розглядуване наукове дослідження буде тому сприяючим живильної неспокійності чинником.

Не всі компоненти праці виконані на однаковому рівні потужної досконалості, але актуальність підносить її до достойної значущості, є предметним внеском у дослідження проблем аграрної історії.

**П. П. Панченко, д.і.н., проф.,
Заслужений діяч науки і техніки
України, відмінник столичної
освіти**